

для здійснення своєї діяльності, сплачують орендну плату за офіс, плату за надання послуг ФОП та юридичним особам суміжних професій, тим самим обіг зароблених коштів сприяє розвитку економіки країни. Державний виконавець сам є найманим працівником, тому його діяльність більш пов'язана з використанням бюджетних коштів, аніж зі створенням доданої вартості за рахунок виконаної роботи.

Боротьба з корупцією. Не секрет, що сфера публічної діяльності пов'язана з ризиками виникнення корупції, що, в першу чергу, зумовлено вищевикладеними недоліками державної служби. Приватній сфері менш притаманні випадки отримання неправомірної вигоди, оскільки результат роботи приносить цілком законну винагороду, розмір якої зазвичай перевищує можливі пропозиції отримати неправомірну вигоду.

Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що делегування функцій держави по виконанню судових рішень в приватні руки сприяє розвитку економіки, надає можливість економити бюджетні кошти та має позитивний вплив на зменшення корупційних факторів. Залишаючи за собою лише функцію контролю, держава забезпечує виконання своїх функцій з мінімальними затратами ресурсів.

Список бібліографічних посилань:

1. Закон України «Про виконавче провадження». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>

2. Податковий кодекс України Податковий кодекс України URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів». URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>

4. Інструкція з організації примусового виконання рішень. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12>

УДК 351(338. 24)(354)

Жанна Анатоліївна ОЛЕКСІЧ,

асистент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Навчально-наукового інституту бізнес-технологій «УАБС Сумського державного університету, кандидат економічних наук

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4486-974X>

ПОДАТКОВІ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ЗАГАЛЬНИЙ АСПЕКТ ТА ПРИЧИНИ ЇХ УТВОРЕННЯ

Фінансове забезпечення є важливою складовою в системі існування держави, оскільки воно необхідне для виконання покладених на неї функцій. Аналіз даних Державного бюджету України, свідчить про зростання розміру доходної частини, в тому числі і за рахунок податкових надходжень. Так, частка податкових надходжень зросла на 0, 66% у 2019 році в порівнянні з 2018 роком і склала 83, 45% (1, 2).

Надходження податків у чітко встановлені строки та повному обсязі є вкрай необхідним, а податкові порушення, які фіксують відповідні державні

органи, призводять до недоотримання державою значних сум, які необхідні для фінансування різних сфер життєдіяльності суспільства: освіти, безпеки, охорони здоров'я, культури тощо. Однак для того, щоб скоротити кількість податкових правопорушень (ухилень від сплати податків – повного або часткового), необхідно ліквідувати причини їх утворення.

Питання у сфері податкових правопорушень були предметом наукових досліджень таких відомих вчених-науковців, як В. С. Альошкін, В. С. Белих, І. М. Васькович, Д. В. Вінницький, П. М. Годме, М. П. Кучерявенко, Н. Ю. Онищук, Л. В. Міщенко, С. М. Попова, Я. С. Толкачов та інші.

Визначення терміну податкового правопорушення викладено в ст. 109 ПКУ, та звучить як протиправні діяння (дія чи бездіяльність) платників податків, податкових агентів, та/або їх посадових осіб, а також посадових осіб контролюючих органів, що призвели до невиконання або неналежного виконання вимог, установлених ПКУ та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи (3).

Для більш чіткого тлумачення податкових правопорушень в ПКУ зазначені і їх види. В порівнянні з іншими країнами, це є достатньо деталізований перелік (табл. 1).

Таблиця 1 – Перелік видів правопорушень в ПКУ різних сторін (3, 4, 5)

Україна	Республіка Молдова	Киргизька Республіка
Порушення встановленого порядку взяття на облік (реєстрації) у контролюючих органах	Перешкоджання діяльності ДПС	Ухилення від податкової та/або облікової реєстрації в податковому органі
Порушення строку та порядку подання інформації про відкриття або закриття банківських рахунків	Відмова від використання контрольно-касових машин / терміналів готівкової оплати / валютообмінних апаратів	Заниження сум податку
Неподання або несвоєчасне подання ПЗ або невиконання вимог щодо внесення змін до податкової звітності	Неподання відомостей про місцезнаходження	Невиконання обов'язку зі сплати податків ПА
Порушення строків реєстрації ПН та/або розрахунку коригування в ЄРПН та допущення помилок при зазначенні реквізитів ПН	Недотримання правил обліку платників податків	Відповідальність посадової особи органу ДПС
Порушення порядку реєстрації акцизних накладних	Порушення правил ведення бухгалтерського обліку та обліку в податкових цілях	

Порушення встановлених законодавством строків зберігання документів з питань обчислення і сплати податків та зборів	Порушення фінансовими установами та іншими постачальниками платіжних послуг порядку здійснення безготівкових розрахунків	
Порушення правил застосування спрощеної системи оподаткування фізичною особою – підприємцем	Недотримання порядку складання, подання ПЗ та ПН, нереєстрація ПН в Генеральному електронному реєстрі ПН	
Відчуження майна, яке перебуває у податковій заставі, без згоди контролюючого органу	Порушення правил обчислення і сплати податків (зборів) і зборів	
Порушення правил сплати (перерахування) податків	Відсутність «акцизних марок»	
Порушення правил нарахування, утримання та сплати (перерахування) податків у джерела виплати	Недотримання правил примусового виконання податкового зобов'язання	
Неподання або подання з порушенням строку банками чи іншими фінансовими установами податкової інформації		

Зазначені податкові правопорушення мають місце через ряд причин. Так, вчені виділяють 4 типи причин ухилення від сплати загальнообов'язкових податків та зборів:

- моральні – відсутність податкових традицій, низький рівень податкової культури, чіткий розрахунок на отримання певної вигоди;
- політичні – пряме лобіювання інтересів певних груп платників податків;
- економічні – зниження платоспроможності, дефіцит бюджету, інфляція;
- технічні – непостійність та складність (значна кількість пільг, різних ставок оподаткування та способів віднесення витрат тощо) податкового законодавства; недостатній рівень економічної та юридичної підготовки, брак досвіду боротьби з різними видами правопорушеннями працівників ДПС тощо.

Виходячи з усього вище сказаного, можна стверджувати, що сукупність вищевказаних причин у поєднанні з моральними якостями платників податків можуть стати тими самими обставинами, які сприяють здійсненню злочинних дій у сфері оподаткування. Саме тому західні країни, діяльність органів податкової служби спрямовують на забезпечення саме інтересів платників, не відособлюючи себе від них, що, в свою чергу, призводить хоч і не до повного викорінення даного явища, проте значно знижує масштаби ухилення. Для нашої ж країни ще, не менш важливими, чинниками успіху є:

- посилення виховної роботи серед платників щодо необхідності реєстрації їх діяльності і сплати ними податків;
- очищення влади від існуючих корупційних схем;
- посилення відповідальності розпорядників бюджетних коштів за ефективне їх використання перед платниками податків.

Список бібліографічних посилань:

1. Про Державний бюджет України на 2018 рік. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>
2. Про Державний бюджет України на 2019 рік. Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-19>
3. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n2351>
4. Налоговый Кодекс Кыргызской Республики. URL: <http://cbd.minjust.gov.kg/act/view/ru-ru/202445>
5. Налоговый кодекс Республики Молдова. URL: <http://www.lex.md/fisc/codfiscaltxttru.htm>

УДК 336. 228. 34

Людмила Анатоліївна ПАРФЕНТІЙ,

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8896-4928>

ОСНОВНІ СХЕМИ УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ

З перших років незалежності України і до сьогоднішнього дня вітчизняна економіка характеризується наявністю такого негативного явища як ухилення від сплати податків. У різні періоди масштаби української тіньової економіки були різними, але привести її показники до прийнятних, характерних для розвинених країн рівня жодного разу не вдавалося. Ефективна боротьба з цим явищем є неможливою без чіткого розуміння застосовуваних схем ухилення від оподаткування, які можуть змінюватися та удосконалюватися, щоразу пристосовуючись до нових економічних умов.

Існуючі схеми ухилення від оподаткування умовно можна поділити на дві групи: незаконні (шахрайські) та способи податкової оптимізації без порушення законодавства.

Ухилення від сплати податків без порушення існуючого законодавства передбачає (2, 3, 5): штучне збільшення витрат виробництва та відповідне зменшення оподаткованого прибутку; прискорене списання амортизації, яка автоматично зменшує оподатковуваний прибуток; використання транснаціональними монополіями податкових «канікул»; дарування, застосування ліберальних правил списання «безнадійних боргів»; вкладання коштів в облігації місцевих органів влади, а також у благодійні та довірчі фонди; застосування міжнародних трансфертних цін; використання «податкових укриттів» – офшорних центрів.

До основних схем оптимізації оподаткування з використанням офшорних механізмів слід віднести так званий «реінвойсінг» – тобто формальне заниження оподаткованого доходу компаній у випадку, коли основний прибуток від експортно-імпортних операцій приходить на долю власної офшорної структури, а підприємством, що знаходиться у країні основного розташування «показується» лише мінімальна доля прибутку, яка і підлягає оподаткуванню (4).

Також одним із способів ухилення від сплати податків через співпрацю з